

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-082 Opole

Opole, 5 września 2025 r.
PS.I.431.2.11.2025.JA

**Pani
Halina Wojewódka
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Nysie
ul. Piastowska 33A
48-300 Nysa**

W y s t ą p i e n i e p o k o n t r o l n e

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie
ul. Piastowska 33A, 48-300 Nysa

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów

- **Joanna Antosz** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierująca zespołem inspektorów,
- **Daria Grabowska** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli

3, 4, 6, 9 i 18 czerwca 2025 r.

IV. Zakres kontroli

Realizacja przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w tym przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej w dalszej

części wystąpienia ustawą) oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność jednostki w kontrolowanym zakresie. Powyższa ocena wynika z ustaleń opisanych w części VI-VIII wystąpienia pokontrolnego.

W ramach kontroli przeanalizowano również działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie (zwanego dalej PCPR lub Centrum) dotyczące zapewnienia miejsc w pieczy zastępczej dla małoletnich. W szczególności zbadano sprawę zgłoszoną przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w piśmie przekazanym do Wojewody Opolskiego dot. niewykonania postanowienia sądu w kwestii umieszczenia małoletniej L.K. w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Ustalenia kontroli

VI. Ocena realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Zarządzeniem Starosty Nyskiego z dnia 27 grudnia 2011 r. nr 30 w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wyznaczono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie nyskim.

Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie stanowi załącznik do uchwały Nr XXXVIII/428/06 Rady Powiatu w Nysie z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie nadania statutu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, zmieniony został uchwałą Nr XXV/243/17 Rady Powiatu w Nysie z dnia 8 marca 2017 r. w sprawie zmiany statutu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie. Z treści statutu wynika, że Centrum realizuje określone przepisami prawa zadania wynikające z przepisów prawa m.in. z obszaru pieczy zastępczej.

Z Regulaminu organizacyjnego jednostki przyjętego uchwałą Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 5 lutego 2021 r. nr 130/371/21 zmienianą uchwałą Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 16 marca 2023 r. nr 251/775/23 w sprawie zmiany uchwały nr 130/371/21 Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 5 lutego 2021 r. w sprawie uchwalenia

Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, wynika że w Centrum wyodrębniono Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej wchodzący w skład Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem, co jest zgodne z art. 76 ust. 2 ustawy.

Dyrektor Centrum pełni funkcję od dnia 1 stycznia 2025 r. Funkcję Dyrektora Centrum w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 28 listopada 2024 r. pełniła Pani Krystyna Wilisowska. Wykonywanie obowiązków dyrektora Centrum w okresie od 25 listopada 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. powierzono Pani Agnieszce Stasiuk.

W celu dokonania oceny działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zapoznano się z losowo wybraną dokumentacją 5 rodzin z listy osób i rodzin sprawujących pieczę zastępczą, w tym: 1 rodziny zawodowej, 1 rodzinnego domu dziecka, 2 rodzin niezawodowych, 1 rodziny spokrewnionej.

Ponadto kontrolą objęto wszystkich kandydatów na rodziny zastępcze, których kwalifikowanie odbyło się w okresie kontrolnym.

1. Działania Centrum w zakresie poszukiwania miejsc w pieczy zastępczej dla małoletnich

Podczas kontroli dokonano analizy działań podejmowanych przez jednostkę w zakresie organizowania pieczy zastępczej dla małoletnich. Kontrolą objęto kwestie związane z zapewnieniem miejsc w pieczy instytucjonalnej i rodzinnej.

W okresie podlegającym kontroli Centrum prowadziło działania zmierzające do zapewnienia miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dla 43 dzieci, które wymagały umieszczenia w pieczy instytucjonalnej na podstawie postanowień sądów rodzinnych.

Z tej liczby:

- 24 dzieci zostało skutecznie umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 3 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych – mimo wcześniejszych decyzji o umieszczeniu ich w pieczy instytucjonalnej,
- 3 dzieci pozostało pod opieką rodzin biologicznych – w wyniku uchylecia postanowień sądu lub ustanowienia nadzoru kuratora,
- 1 dziecko osiągnęło pełnoletniość w toku procedury – nie doszło do umieszczenia,

- 12 dzieci nadal oczekiwało na umieszczenie – poszukiwania miejsc były kontynuowane.

W okresie podlegającym kontroli Centrum prowadziło działania mające na celu zapewnienie w rodzinnych formach pieczy zastępczej dla 41 dzieci.

Z tej liczby:

- 19 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 2 dzieci skierowano do pieczy instytucjonalnej (POW),
- 5 dzieci nie zostało umieszczonych – w ich sprawach nastąpiła zmiana postanowień sądowych, uznano brak zasadności umieszczenia,
- 15 dzieci nadal oczekiwało na umieszczenie w pieczy - poszukiwania miejsc były kontynuowane dla 8 dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej i 7 dzieci do pieczy instytucjonalnej.

W wyniku kontroli stwierdzono, że Centrum realizowało zadania związane z organizowaniem pieczy zastępczej w warunkach ograniczeń systemowych, które wpływały na przebieg i skuteczność podejmowanych działań. Poszukiwanie miejsc w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej w wielu przypadkach wymagało intensywnego zaangażowania pracowników Centrum, elastyczności działania oraz współpracy z wieloma podmiotami.

Podstawowym problemem, z którym mierzyło się Centrum był ograniczony dostęp do miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych. W szczególności brakowało możliwości umieszczania dzieci starszych, licznych grup rodzeństw oraz dzieci wymagających specjalistycznej opieki. W odpowiedzi na te trudności Centrum podejmowało działania, mające na celu zapewnienie dzieciom opieki zgodnej z ich potrzebami oraz z orzeczeniami sądów.

W przypadku każdej zgłoszonej sprawy Centrum prowadziło działania poszukiwawcze, obejmujące m.in. wysyłanie zapytań o dostępność miejsc do placówek i rodzin zastępczych, zarówno na terenie powiatu, jak i województwa oraz całego kraju. Pracownicy nawiązywali bezpośredni kontakt telefoniczny z dyrektorami placówek, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej oraz przedstawicielami innych powiatowych centrów pomocy rodzinie. W razie potrzeby prowadzono również konsultacje z sądami rodzinnymi oraz kuratorami, zwłaszcza w sytuacjach, gdy

wymagana była szybka reakcja lub dostosowanie działań do zmieniających się okoliczności sprawy.

Część działań miała charakter długotrwały, szczególnie w sytuacjach, gdy mimo intensywnych poszukiwań, brakowało dostępnych miejsc spełniających odpowiednie warunki. W takich przypadkach Centrum kontynuowało czynności, podejmując kolejne próby kontaktu z jednostkami, aktualizując zapytania, monitorując sytuację dzieci i dokumentując każdy etap postępowania. W aktach spraw znajdowały się notatki służbowe, adnotacje oraz kopie korespondencji, potwierdzające prowadzenie bieżących działań.

Występowały również przypadki, w których mimo wydania skierowania, dziecko nie zostało doprowadzone do wskazanej placówki, co wynikało z trudności organizacyjnych lub sytuacji prawnej dziecka. Zdarzały się również sytuacje, gdy sądy rodzinne zmieniały pierwotne postanowienia np. uchylały decyzję o umieszczeniu w pieczy, co wymagało od Centrum reorganizacji działań i odstąpienia od dotychczas prowadzonych czynności.

Centrum napotykało trudności związane z niewystarczającą liczbą dostępnych rodzin zastępczych, zwłaszcza zawodowych i specjalistycznych, co często uniemożliwiało pełne wdrożenie decyzji sądu. Proces umieszczania dzieci w był prowadzony w warunkach znacznego deficytu miejsc w pieczy zastępczej, zarówno na terenie powiatu nyskiego, jak i w skali całego kraju.

Pomimo wskazanych trudności, Centrum realizowało swoje zadania w sposób systematyczny, niezwłocznie i w każdej sprawie podejmowano działania ukierunkowane na umieszczenie dziecka w odpowiedniej formie pieczy zastępczej, zgodnie z obowiązującym postanowieniem sądu. Stała współpraca z sądami, placówkami i innymi PCPR-ami, bieżące monitorowanie sytuacji oraz staranne dokumentowanie czynności potwierdzone były w licznych notatkach służbowych, wydrukach z poczty elektronicznej oraz innych dokumentach w aktach spraw prowadzonych indywidualnie dla każdego dziecka.

2. Działania Centrum w związku z orzeczeniem sądu dotyczącym małoletniej L.K.

Dokumentacja poddana kontroli wskazuje, że Sąd Rejonowy w Nysie, postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2025 r., sygn. akt III Nsm 300/24, zarządził

o natychmiastowym umieszczeniu małoletniej L.K. w placówce opiekuńczo-wychowawczej do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Po otrzymaniu postanowienia, pracownicy Centrum rozpoczęli poszukiwania miejsca w pieczy instytucjonalnej na terenie powiatu nyskiego, m.in. kontaktując się z dyrektorem Centrum Placówek Opiekuńczo Wychowawczych w Nysie, gdzie stwierdzono brak wolnych miejsc (dzieci przebywały ponad stan).

W związku z brakiem możliwości umieszczenia dziecka na terenie powiatu nyskiego, w dniach:

- 18 kwietnia 2025 r. – wysłano pisma do PCPR-ów na terenie całego kraju z prośbą o wskazanie możliwości przyjęcia dziecka,
- 23 kwietnia 2025 r. – sąd wezwał do niezwłocznego wykonania postanowienia, wyznaczając termin realizacji na jeden dzień. W odpowiedzi Centrum poinformowało o braku dostępnych miejsc na terenie powiatu, przepełnieniu placówek opiekuńczych oraz o trwających, prowadzonych na szczeblu ogólnokrajowym, poszukiwaniach odpowiedniego miejsca pobytu dla dziecka,
- 20 maja 2025 r. – ponowiono wysyłkę pism do wszystkich PCPR-ów w kraju z zapytaniem o miejsce dla L.K.,
- Centrum na bieżąco utrzymywało kontakt z placówkami i organizatorami pieczy. Dokumentowano wszystkie działania w notatkach służbowych i drukach korespondencyjnych,
- 27–28 maja 2025 r. - wystąpiono do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Grodkowie z prośbą o opinię nt. uczennicy L.K., skierowano zapytanie do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skoroszycach o sytuację rodzinną dziecka. Ponadto wystąpiono o wydanie skierowania do POW w Strzelinie i Ludowie Śląskim, skąd początkowo uzyskano informację, że miejsce w POW będzie dostępne od 1 lipca 2025 r. Zaplanowano wydanie skierowania od 3 czerwca, które miało obowiązywać przez miesiąc,
- 2 czerwca 2025 r. – po odejściu jednego pełnoletniego wychowanka Centrum wydało skierowanie dla L.K. do POW w Nysie. Tego samego dnia przyjęto inne dziecko, które zgłosiło się do Centrum, deklarując, że nie chce wracać do rodziny zastępczej z uwagi na rzekome niewłaściwe traktowanie ze strony opiekunów,
- 3-4 czerwca 2025 r. – dyrektor CPOW w Nysie początkowo wyraziła zgodę na przyjęcie L.K., niemniej w dniu 5 czerwca 2025 r. – zgoda została wycofana

z powodu ryzyka zaburzenia relacji w grupie wychowanków oraz ostatecznie braku miejsca w POW,

- Centrum ponownie zwróciło się do POW w województwie dolnośląskim, jednak odpowiedzi były odmowne. POW również były przepełnione lub oczekiwały na rozstrzygnięcie spraw dzieci z własnych powiatów,
- 5-17 czerwca 2025 r. – wysyłano kolejne liczne pisma oraz prowadzono rozmowy telefoniczne z POW w województwach: opolskim, dolnośląskim, śląskim i wielkopolskim. Łącznie kontaktowano się z około 30 POW, jednak wszędzie potwierdzano brak miejsc.

W wyniku analizy kontrolowanych akt sprawy stwierdzono, że działania PCPR w Nysie były dokumentowane i podejmowane niezwłocznie, jednak mimo licznych prób (korespondencji, kontaktów telefonicznych), nie udało się skutecznie zrealizować postanowienia sądu w terminie. Brak miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej w regionie i w sąsiednich województwach istotnie utrudniał wykonanie decyzji sądu.

Pracownicy Centrum regularnie dokumentowali wszystkie działania. Prowadzono notatki służbowe ze spotkań, rozmów i podejmowanych decyzji, dokumentowano kontakty z placówkami i PCPR-ami na terenie innych województw, prowadzono bieżący monitoring sytuacji dziecka, współpracę z ośrodkiem pomocy społecznej i szkołą, do której uczęszczała L.K.

PCPR w Nysie niezwłocznie przystąpiło do realizacji postanowienia sądu, jednak ze względu na brak miejsc w pieczy zastępczej w regionie oraz poza nim, nie udało się umieścić L.K. w POW.

3. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Działania Centrum w zakresie promowania rodzicielstwa zastępczego obejmowały szereg inicjatyw mających na celu zwiększenie liczby rodzin zastępczych. Organizowane były kampanie społeczne w celu podniesienia świadomości rodzicielstwa zastępczego, realizowane zarówno w mediach, w tym lokalnych

tradycyjnych jak i internetowych, m.in. poprzez audycje radiowe oraz programy telewizyjne.

Promocja rodzicielstwa zastępczego odbywała się również w szkołach, gdzie organizowano spotkania, prelekcje oraz warsztaty dla pracowników szkół, w ramach których przybliżano tematykę pieczy zastępczej oraz zachęcano do podjęcia się roli rodzica zastępczego.

W kontrolowanym okresie miały także miejsca spotkania pracowników Centrum z przedstawicielami władz samorządowych poszczególnych gmin, podczas których omawiano sytuację pieczy zastępczej i dzieci w niej umieszczonych z terenu danej gminy. Zachęcano także do promowania idei rodzicielstwa zastępczego w każdej z gmin.

Centrum organizowało szkolenia oraz warsztaty dla rodzin zastępczych. Prowadzone były także są grupy wsparcia oraz spotkania z psychologiem. W ramach tych działań organizowane były również spotkania, na których rodziny zastępcze mogły dzielić się swoimi doświadczeniami, a także uzyskać porady od specjalistów.

Centrum współpracowało także z organizacjami pozarządowymi, fundacjami i instytucjami edukacyjnymi. Organizowało wydarzenia promujące rodzicielstwo zastępcze, tj. pikniki, mikołajki czy spotkania integracyjne. Ponadto organizowano dla dzieci wyjazdy wakacyjne, konkursy plastyczne i inne aktywności artystyczne.

Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej były zapraszane do siedziby Centrum lub do innych wyznaczonych miejsc, gdzie wprowadzane były w specyfikę pieczy zastępczej oraz zapoznawały się z wymaganiami stawianymi kandydatom na rodziny zastępcze.

W okresie objętym kontrolą do Centrum zgłoszono 48 kandydatów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej, spośród których utworzono 32 rodziny, a 3 kandydatów (na dzień kontroli) było w trakcie kwalifikacji. Spośród tych osób utworzono 1 rodzinę zawodową, 12 niezawodowych i 19 spokrewnionych. Rodziny pozostałe nie zostały utworzone z powodu: negatywnych opinii organizatora, braku możliwości sporządzenia opinii, rezygnacji kandydatów.

Wśród osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej były osoby spokrewnione z dzieckiem, osoby niespokrewnione z dzieckiem w którym otoczeniu dziecko przebywało, a także osoby zupełnie obce dla dziecka.

Zgodnie z art. 43 ust. 1 Ośrodek na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadza na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2, wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Dokumentacja kandydatów na rodziny zastępcze zawierała informacje dot. danych osobowych, wykształcenia, stanu cywilnego, źródła dochodu, sytuacji zdrowotnej, okoliczności, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy, a także sytuacji rodzinnej, mieszkaniowej i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W przypadku każdego z kandydatów w aktach znajdowały się dokumenty potwierdzające okoliczności, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy.

Zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy kandydaci posiadali opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, sporządzone przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał wstępnej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Oceny kandydatów dokonywane były pod względem zapewnienia odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych dziecku, zaspokajaniu jego indywidualnych potrzeb, w tym rozwoju emocjonalnego, fizycznego, społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i czasu wolnego. Ponadto ocena zawierała informacje o posiadaniu przez kandydatów stałego źródła dochodów.

Po przeprowadzeniu wstępnej kwalifikacji, organizator rodzinnej pieczy zastępczej sporządzał dokument potwierdzający przeprowadzenie tej wstępnej kwalifikacji, który zawierał w szczególności datę przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji oraz wskazanie, czy wstępna kwalifikacja jest pozytywna czy negatywna. Dokument przekazywany był kandydatowi.

Stosownie do art. 43 ust. 7 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po przeprowadzeniu pozytywnej wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji

rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kierował kandydata, na jego wniosek, na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy.

Z uwagi na konieczność zachowania terminu ustawowego na zorganizowanie szkolenia, kierowano kandydatów do różnych ośrodków szkoleniowych korzystając z usług Stowarzyszenia Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, Stowarzyszenia Integracyjne „Integritas”, Katolickiego Ośrodka Adopcyjnego.

Z wyjaśnień pracowników Centrum wynikało, że podmioty szkoleniowe wybierane były przez pryzmat dostępności terminów szkoleń lub elastyczności form szkolenia.

W dokumentacji kandydatów, którzy ukończyli szkolenie znajdują się świadectwa ukończenia szkoleń.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy na wniosek kandydatów organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po pozytywnej wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydawał zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy.

W dokumentacji kandydatów, którzy ukończyli szkolenie znajdują się świadectwa ukończenia szkoleń.

4. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka, szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji, pomocy i wsparcia, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych, poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego, pomocy prawnej, badań psychologicznych, pomocy wolontariuszy, oraz opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku, poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, szkoleń i wsparcia psychologiczno - pedagogicznego osobom

sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę

Centrum zapewnia rodzinom zastępczym oraz osobom tworzącym rodzinny domy dziecka, udział w szkoleniach w celu podniesienia ich kompetencji wychowawczych. W okresie objętym kontrolą rodziny uczestniczyły w szkoleniach i warsztatach zorganizowanych w formie on-line oraz stacjonarnie, tj.: „Rozwój psychoseksualny dzieci”, „Szkolenie dla nowoutworzonych rodzin zastępczych”, „Dziecko krzywdzone – symptomy, diagnoza i sposoby reagowania. Standardy ochrony dzieci”, „Warsztaty z Doktorem od emocji”, „Rozwój psychoseksualny dzieci i młodzieży”, „Program Wzmacniania Rodziny 10–14”

Ponadto rodziny korzystają ze wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa i prawnika będącego do dyspozycji w Centrum.

Psycholog zatrudniony przez Centrum, zapewnia również wsparcie psychologiczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz pełnoletnich wychowanków usamodzielniających się. Ponadto wykonuje badania psychologiczne rodzinom zastępczym, prowadzącym rodzinny dom dziecka i kandydatom na rodzinę zastępczą / rodzinny dom dziecka. Ponadto na terenie powiatu nyskiego zapewnia się wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w funkcjonującej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nysie.

Pomoc specjalistyczną zapewnia także konsultant ds. prawnych zatrudniony w Centrum w celu świadczenia pomocy prawnej osobom pełniącym pieczę zastępczą.

W okresie objętym kontrolą organizowane były regularne spotkania grup wsparcia „Poławiacze pereł” dla rodzin zastępczych. Grupa prowadzona była przez zawodową rodzinę zastępczą, posiadającą 20-letnie doświadczenie w tej roli, która jednocześnie pełni funkcję mamy adopcyjnej. Spotkania odbywały się raz w miesiącu, na terenie Centrum.

W dniu 25 października 2024 r. zawarto porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich pomiędzy Centrum a wolontariuszem, obejmujące okres od 25 października 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Wolontariusz prowadził warsztaty dla rodziców zastępczych, organizował czas wolny i udzielał korepetycji dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą wolontariusz

przeprowadził 5 spotkań warsztatowych dla rodzin zastępczych. Spotkania odbywały się na terenie siedziby Centrum.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły sytuacje czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi przez rodziny zastępcze ani prowadzących rodzinne domy dziecka, które skutkowałyby koniecznością zapewnienia pieczy nad dzieckiem przez rodzinę pomocową zgodnie z art. 73 ust. 1 i 2 ustawy.

5. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi

Centrum podejmowało współpracę z instytucjami w szczególności z sądami, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkiem adopcyjnym, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, organizacjami społecznymi, Policją.

Powyższe znalazło potwierdzenie w analizowanej dokumentacji i było zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy.

6. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka

Prawidłowość dokonywania oceny sytuacji dzieci przez Centrum zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 16 dzieci, umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka.

Podczas kontroli ustalono, że dokumentem potwierdzającym dokonanie oceny sytuacji dziecka jest okresowa ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Oceny dokonywane były we współpracy z rodziną zastępczą lub rodzinnym domem dziecka przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub osobę prowadzącą pracę z rodziną. Na druku dokumentu znajdowały się podpisy osób uczestniczących w ocenie.

Stosownie do art. 129 ustawy oceny dokonywane były w celu: ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowania planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia

dziecka i jego aktualnych potrzeb, oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 737, 854, 1562 i 1635), przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Do udziału w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej zapraszani byli przedstawiciele sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej, Policji, instytucji oświatowych (szkoły, przedszkola), a także osoby bliskie dziecku, zgodnie z art. 130 ust. 1 i 2 ustawy.

W każdym miesiącu sporządzano i przekazywano do wskazanych instytucji pisma zawierające harmonogram planowanych posiedzeń zespołów. Przed każdą oceną sytuacji dziecka wysyłane były zaproszenia do rodziców biologicznych dziecka, ośrodków pomocy społecznej (z prośbą o wypełnienie karty dotyczącej sytuacji dziecka oraz sytuacji rodziców biologicznych), instytucji oświatowych (z prośbą o wypełnienie karty dot. funkcjonowania dziecka).

Z kontrolowanej dokumentacji wynikało, że w posiedzeniach zespołu uczestniczyli koordynatorzy, psycholodzy, rodziny zastępcze, asystenci rodziny, pedagog, rodzice biologiczni.

W każdym przypadku dokonanych ocen sytuacji dziecka zachowany został termin ich przeprowadzenia zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy.

Stosownie do zapisu art. 131 ust. 2 ustawy, po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu oraz ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego.

Stosownie do zapisu art. 128 pkt 2 ustawy Centrum dokonuje oceny rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka. Dokument zawierał opis oceny predyspozycji i motywacji rodziny do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ocenę warunków materialno-bytowych, metod pracy z dzieckiem stosowanych przez rodzinę, ocenę zaspokajania przez rodzinę indywidualnych potrzeb dziecka, w tym rozwoju

emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

7. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Wobec obowiązku wynikającego z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy, organizator przekazywał sprawozdanie z efektów pracy, przedstawiając je staroście i radzie powiatu. W 2025 r. zostało przekazane sprawozdanie za rok 2024, pn.: „Sprawozdanie z działalności oraz efektów pracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie za 2024 rok” zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy, tj. w dniu 28 lutego 2025 r.

8. Realizacja zadań koordynatora zgodnie z art. 77 ustawy

W okresie kontroli w Centrum zatrudnionych było 4 koordynatorów, w tym 1 przebywa na urlopie wychowawczym w okresie od 15 stycznia 2025 r. do 30 września 2025 r. W celu zapewnienia ciągłości realizacji zadań związanych ze wsparciem rodzin zastępczych oraz monitorowaniem sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy, Centrum podjęło działania zmierzające do czasowego zastępstwa nieobecnego pracownika. Na czas jego usprawiedliwionej nieobecności zatrudniono innego koordynatora.

Wsparciem koordynatorów, na pierwszy dzień kontroli, objętych było 46 rodzin, w tym: 26 rodzin zastępczych spokrewnionych, 11 rodzin zastępczych niezawodowych, 8 rodzin zawodowych i 1 rodzinny dom dziecka, w których przebywało 108 wychowanków.

Podczas kontroli stwierdzono, że jeden z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej sprawował opiekę nad 16 rodzinami zastępczymi, co przekroczyło dopuszczalny limit określony w art. 77 ust. 4 ustawy.

W przypadku pozostałych dwóch koordynatorów liczba rodzin objętych ich wsparciem wynosiła 15, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy.

W stosunku do rodzin zastępczych, nieobjętych opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonywali specjaliści pracy z rodziną co jest zgodne z art. 77 ust. 1a ustawy.

Pod opieką specjalistów znajdowało się ogółem 99 rodzin zastępczych, w tym: 63 rodziny spokrewnione, 35 rodzin niezawodowych i 1 rodzina zawodowa, w których przebywało 135 wychowanków.

Rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka obejmowane były opieką koordynatora, na ich wniosek.

A. Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

W dokumentacji prowadzonej przez koordynatorów znajdują się informacje potwierdzające bieżącą współpracę z rodzinami, obejmujące sposób wykonywania pracy, jej częstotliwość oraz rodzaj udzielanego wsparcia rodzinie i jej wychowankom.

Koordynatorzy regularnie odwiedzali rodziny zastępcze, prowadząc rozmowy dotyczące sytuacji wychowawczej, zdrowotnej i opiekuńczej dzieci. Współpracowali z asystentami rodziny w celu przygotowania i realizacji indywidualnych planów pomocy dzieciom i motywowali rodziny do udziału w grupach wsparcia, warsztatach i imprezach integracyjnych organizowanych na rzecz pieczy zastępczej. Zapewniali rodzinom dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej, rewalidacyjnej i rehabilitacyjnej oraz zachęcali do korzystania z poradni psychologiczno-pedagogicznych i konsultacji u lekarzy specjalistów.

W ramach współpracy z lokalnymi instytucjami koordynatorzy aktywnie kontaktowali się z sądami, szkołami, ośrodkami pomocy społecznej, poradniami specjalistycznymi.

Koordynatorzy uczestniczyli w posiedzeniach zespołów oceniających sytuację dziecka w rodzinie zastępczej, sporządzając opinie i oceny zasadności dalszego pobytu dziecka. Regularnie przekazywali informacje dotyczące dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do odpowiednich ośrodków adopcyjnych, nawiązywali współpracę z wychowawcami klas, pedagogami oraz psychologami zatrudnionymi w szkołach i przedszkolach, informowali podopiecznych o dostępnych możliwościach uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, spotkaniach integracyjnych, wyjazdach wypoczynkowych, programach stypendialnych. Pozyskiwali nagrody od darczyńców, uczestniczyli we wsparciu kampanii informacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Ponadto angażowali się w pomoc w załatwianiu formalności, tj. uzyskiwanie świadczeń z ZUS, orzeczeń o niepełnosprawności czy przydział mieszkań z zasobów gminy.

B. Przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy koordynatorzy przygotowywali plany pomocy dziecku.

Plany przygotowywane były we współpracy z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny, we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną. Przed sporządzeniem dokumentu pracownicy zasięgali informacji w gminie na terenie, której przebywali rodzice biologiczni, celem ustalenia sytuacji rodziców, przebiegu współpracy z asystentem rodziny lub innych form wsparcia udzielanych przez gminę.

Plany pomocy dziecku zawierały informacje dot. sytuacji prawnej dziecka, współpracy rodziny z asystentem rodziny. Określały działania mające na celu uregulowanie sytuacji rodzinnej / prawnej dziecka i podjęcie procedury adopcyjnej, przyczyny trudnej sytuacji życiowej dziecka oraz działania mające na celu rozwiązanie problemów w zakresie poprawy sytuacji zdrowotnej, szkolnej, poprawy rozwoju społecznego. Plany określały realizację potrzeb dziecka istotnych w planowaniu wsparcia jego rozwoju, uwagi i wnioski pracownika. Plany pomocy dziecku były zindywidualizowane i odnoszące się do problemów i celów pracy z dzieckiem. W planach uwzględniano osoby odpowiedzialne, terminy oraz ocenę realizacji poszczególnych, zaplanowanych działań.

Plany były modyfikowane w szczególności po dokonaniu oceny sytuacji dziecka tj. co pół roku.

W 1 z kontrolowanych przypadków stwierdzono brak sporządzonego planu pomocy dziecku w pierwszych miesiącach pobytu dziecka w rodzinnej pieczy

zastępczej. Dokumenty te zostały sporządzone dopiero po upływie około sześciu miesięcy.

Pomimo braku formalnego dokumentu w początkowym okresie, z kontrolowanej dokumentacji wynikało, że prowadzone były działania wspierające, w tym wizyty, kontakty oraz działania pracowników Centrum, które świadczą o faktycznym zaangażowaniu w zapewnienie rodzinie i dziecku odpowiedniego wsparcia.

Z rozmowy przeprowadzonej z pracownikami Centrum wynikało, że często przyjętą praktyką jest opracowywanie planu pomocy dopiero po około pół roku od przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej. Uzasadniano to potrzebą lepszego poznania sytuacji dziecka oraz funkcjonowania rodziny zastępczej, co umożliwia trafniejsze i bardziej adekwatne zaplanowanie działań wspierających. Należy jednak zaznaczyć, że zrozumiały jest fakt, iż proces opracowywania planu pomocy dziecku jest długotrwały, co często wynika z konieczności pozyskiwania informacji o dziecku, ustalania jego sytuacji rodzinnej, prawnej, zdrowotnej, jednakże przewlekłość w jego tworzeniu może przyczynić się do braku efektywności pracy z rodziną jeśli cel pracy z dzieckiem nie został właściwie zdefiniowany. Zaleca się zatem aby plan pomocy dziecku był sporządzany w możliwie najkrótszym terminie po umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, najlepiej w ciągu pierwszych 2–3 miesięcy, następnie mogą one podlegać modyfikacji, jeżeli zajdzie taka konieczność.

Wprowadzenie praktyki szybszego dokumentowania planu pomocy, przy jednoczesnym pozostawieniu możliwości jego aktualizacji po lepszym rozpoznaniu sytuacji dziecka i rodziny zastępczej umożliwi wcześniejsze zaplanowanie działań wspierających dziecko i jego rodzinę oraz poprawi koordynację pracy wszystkich zaangażowanych służb. Choć obowiązujące przepisy nie określają sztywnego terminu opracowania pierwszego planu pomocy dziecku, jego znaczne opóźnienie może wpływać na brak formalnej struktury działań i utrudniać ocenę ich skuteczności.

C. Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

Koordynatorzy promowali oraz współorganizowali przedsięwzięcia stwarzające możliwość dla osób tworzących rodzinne formy pieczy zastępczej, nawiązania wzajemnego kontaktu, np. grupy wsparcia, spotkania mikołajkowe, warsztaty dla dzieci, imprezy integracyjne.

D. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej

Osoby pełniące funkcję rodzinnej pieczy zastępczej oraz dzieci przebywające pod ich opieką mogły liczyć na bezpłatną pomoc psychologiczną, pomoc prawną, badania psychologiczne oraz szkolenia.

Z prowadzonej dokumentacji wynika, że rodziny zastępcze oraz rodzinny dom dziecka korzystali z terapii logopedycznych, konsultacji psychologicznych, zajęć pedagogiczno-społecznych.

E. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

W okresie objętym kontrolą, w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 42 wychowanków z uregulowaną sytuacją prawną. Spośród tych wychowanków dokonano analizy dokumentacji 10 dzieci, wobec których wszczęto postępowanie adopcyjne.

W wyniku pozbawienia władzy rodziców oraz uregulowania sytuacji prawnej małoletnich, koordynatorzy oraz specjalista pracy socjalnej dokonali zgłoszeń wobec 9 spośród wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Stwierdzono jednak nieprawidłowość polegającą na braku zgłoszenia 1 dziecka do postępowania adopcyjnego, pomimo uregulowania sytuacji prawnej oraz ustanowienia opiekuna prawnego.

Powyższe jest sprzeczne z wymogami art. 77 ust. 3 pkt 5 ustawy, który zobowiązuje koordynatora do dokonywania zgłoszeń dzieci do postępowania adopcyjnego, gdy ich sytuacja prawna jest uregulowana, a dalszy pobyt w rodzinie zastępczej nie zapewnia dziecku trwałego i bezpiecznego środowiska.

Brak zgłoszenia dziecka do postępowania adopcyjnego opóźnia formalne procedury adopcyjne oraz utrudnia dziecku dostęp do stabilnej i trwałej rodziny adopcyjnej, co stoi w sprzeczności z celem ustawy, jakim jest zapewnienie dzieciom jak najlepszego środowiska wychowawczego.

Niewypełnienie obowiązku zgłoszenia dziecka do postępowania adopcyjnego może skutkować, rozwiązaniem stosunku pracy lub umowy o świadczenie usług

z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej bez zachowanego okresu wypowiedzenia, zgodnie z art. 79 ust. 5 ustawy.

W związku z powyższym zaleca się podjęcie działań mających na celu zgłoszenie dziecka do postępowania adopcyjnego, a także wdrożenie mechanizmów kontrolnych, które zapobiegą podobnym zaniedbaniom w przyszłości, tj. regularny monitoring realizacji zgłoszeń.

Działania te są niezbędne do zapewnienia prawidłowej realizacji obowiązków PCPR oraz do ochrony praw i dobra dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

W wyniku analizy dokumentacji dzieci objętych kontrolą stwierdzono, że w kilku przypadkach nie wysłuchano dziecka na etapie postępowania kwalifikacyjnego do procedury adopcji. Mimo, iż dzieci osiągnęły wiek i poziom rozwoju umożliwiający ich wysłuchanie, nie dokonano tej czynności, co jest niezgodnie z art. 4a ustawy.

Taka praktyka może naruszać prawa dziecka oraz może wpływać negatywnie na dobro dziecka oraz rzetelność procedury kwalifikacyjnej do adopcji.

PCPR nie przeprowadził wysłuchania dziecka, uzasadniając to brakiem formalnego obowiązku, ograniczając się do stwierdzenia, cyt.: *PCPR nie jest instytucją zobligowaną do wysłuchania dziecka w sytuacji kiedy jest prowadzone postępowanie dot. kwalifikowania do adopcji.*

Wskazany wyżej przepis prawa nakłada na podmioty realizujące zadania wynikające z ustawy obowiązek wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwala i uwzględnienia jego zdania, stosownie do okoliczności. Ustawodawca uznał bowiem, że w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz w razie decydowania o przysposobieniu dziecka podmioty wykonujące zadania publiczne powinny postępować analogicznie jak chociażby sąd w ramach prowadzonych postępowań, w których decyduje się o losie dziecka.

PCPR powinien każdorazowo dokonać oceny, czy istnieją przesłanki do przeprowadzenia wysłuchania dziecka, a w przypadku ich zaistnienia wysłuchać dziecko i odnotować przesłuchanie w dokumentacji. W sytuacjach, gdy wysłuchanie nie jest możliwe, konieczne jest rzetelne i indywidualne uzasadnienie tej decyzji w dokumentacji.

F. Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;

Koordynatorzy udzielali wsparcia pełnoletnim wychowankom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej, które polegało na pomocy w wypełnieniu indywidualnego programu usamodzielnienia oraz jego aktualizowaniu, monitorowaniu sytuacji wychowanka, pomocy w realizacji założeń wynikających z planu, monitorowaniu oraz gromadzeniu zaświadczeń szkolnych stwierdzających kontynuowanie nauki.

9. Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Każdy z koordynatorów przedstawił roczne sprawozdanie z efektów pracy Dyrektorowi Centrum, co jest zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy.

Dokumenty dotyczyły okresu sprawozdawczego 2024 r. oraz przedstawiały zakres pracy pracowników z wyszczególnieniem danych liczbowych w kwestii rodzin zastępczych, sporządzonych okresowych ocen sytuacji dziecka, planów pomocy dziecku, zgłoszeń dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, ocen rodzin zastępczych.

W dokumentach pracownicy dokonywali opisu działań podejmowanych względem rodzin objętych ich wsparciem, współpracy z innymi instytucjami na rzecz rodzin, organizacji posiedzeń Zespołów do spraw oceny sytuacji dziecka, udziału w promocji rodzicielstwa zastępczego, organizacji pikników, konkursów, projektów na rzecz rodzin zastępczych.

Sprawozdania zawierały również informacje dot. podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników, udziału w szkoleniach, konferencjach.

10. Kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz zapewnianie im szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji

W okresie objętym kontrolą Centrum zatrudniało 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Ustalono, że koordynatorzy zostali zatrudnieni przez organizatora rodzinnej pieczy w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, zgodnie z art. 79 ust. 1, 2 ustawy.

Zgodnie z wymogiem art. 78 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy 3 koordynatorów zatrudnionych w Centrum ukończyło studia wyższe na kierunku pedagogika, 1 koordynator ukończył studia na kierunku politologia oraz studia podyplomowe w zakresie nauk pedagogicznych.

Stosownie do art. 79 ust. 3, 4 ustawy, koordynatorzy nie prowadzą postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, a ich praca nie jest łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy koordynatorzy nie są osobami pozbawionymi władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im zawieszona ani ograniczona, nie posiadają obowiązku alimentacyjnego i nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Koordynatorzy zostali zweryfikowani w Rejestrze Sprawców na Tle Seksualnym.

Zgodnie z przedstawionym wykazem, 3 koordynatorów w okresie kontrolnym uczestniczyło w szkoleniach organizowanych dla przedstawicieli służb działających na terenie powiatu w obszarze pomocy osobom w kryzysie. Tematyka szkoleń, w których brali udział, obejmowała zagadnienia związane z rozpoznawaniem symptomów krzywdzenia dzieci, diagnozą sytuacji oraz sposobami reagowania, a także standardami ochrony dzieci. Uczestniczyli również w szkoleniu poświęconym rozwojowi psychoseksualnemu dzieci i młodzieży oraz w konferencji dotyczącej roli pieczy zastępczej w powiecie brzeskim.

Ponadto 1 z koordynatorów brał udział w posiedzeniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej w gmachu Senatu, podczas którego omawiano wyzwania systemowe i legislacyjne związane z rodzinną pieczą zastępczą. Pracownicy uczestniczyli również w IV Ogólnopolskiej Konferencji na Rzecz Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego, której tematem przewodnim była rodzinna piecza zastępcza.

11.Wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie

W celu dokonania oceny obowiązku wprowadzania danych do Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej, kontroli poddano dane wylosowanych do kontroli rodzin

zastępczych, rodzinnego domu dziecka oraz dzieci i osób przebywających w tych rodzinach.

Zgodnie z art. 38d ust. 11 ustawy Starosta Nyski upoważnił 10 pracowników Centrum do wprowadzania i usuwania danych z rejestru, o których mowa w art. 38d ust. 3,6,7 ust. 8 ustawy w zakresie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz ust. 9 ustawy.

Ustalono, że dane dotyczące rodzin zastępczych oraz ich wychowanków zostały wprowadzone do systemu przez uprawnionych pracowników. Informacje te są systematycznie aktualizowane, a ich zakres został rozszerzony o dodatkowe dane dotyczące osób pełniących funkcję rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka. Wśród uzupełnionych informacji znajdują się między innymi: aktualne zaświadczenia lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, dokumentacja potwierdzająca ukończenie wymaganych szkoleń, a także opinie sporządzone przez specjalistów.

W odniesieniu do dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, wprowadzone dane dziecka zawierają informacje na temat ich stanu zdrowia, sytuacji prawnej dziecka, dane rodziców, zgłoszenie dziecka do ośrodka adopcyjnego, stan zdrowia, kontakty z rodziną biologiczną, praca z rodziną biologiczną, obecna piecza zastępcza, oceny sytuacji dziecka.

IX. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie

1. Nieprawidłowości, w tym:

1) kluczowe: brak,

2) znaczące:

a) niedopełnienie obowiązku zgłoszenia dziecka do postępowania adopcyjnego, co jest niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 5 ustawy,

b) zaniechanie wysłuchania dziecka na etapie postępowania kwalifikacyjnego do procedury adopcji, co jest niezgodne z art. 4a ustawy,

3) zwykłe:

a) przekroczenie dopuszczalnej liczby rodzin objętych wsparciem koordynatora, co jest niezgodne z art. 77 ust. 4 ustawy,

b) przewlekłość w sporządzaniu planu pomocy dziecku.

2. Uchybienia: brak

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była niewystarczająca znajomość prawa oraz niewystarczający nadzór kierownictwa nad realizowanymi zadaniami.

Niedopełnienie obowiązku zgłoszenia dziecka do postępowania adopcyjnego pomimo uregulowania sytuacji prawnej oraz ustanowienia opiekuna prawnego może skutkować wydłużeniem pobytu dziecka w pieczy zastępczej, wpływać na jego rozwój emocjonalny i poczucie bezpieczeństwa, rozwiązaniem stosunku pracy lub umowy o świadczenie usług z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej bez zachowanego okresu wypowiedzenia.

Brak wysłuchania dziecka na etapie postępowania kwalifikacyjnego do procedury przysposobienia skutkuje naruszeniem prawa dziecka do wyrażania własnego zdania a także zwiększa ryzyko niepowodzenia adopcji.

Przekroczenie limitu rodzin z którymi jednocześnie współpracuje koordynator rodzinnej pieczy zastępczej może skutkować niewystarczającą ilością czasu przeznaczonego dla rodzin zastępczych, a w konsekwencji brakiem efektów współpracy koordynatora z rodziną zastępczą lub rodzinnym domem dziecka.

Długotrwały proces sporządzania pierwszego planu pomocy dziecku, może skutkować brakiem efektywności pracy z dzieckiem w pierwszych miesiącach jego pobytu w pieczy zastępczej.

Za powstałe nieprawidłowości i uchybienia odpowiedzialność ponosi Dyrektor Centrum pełniący funkcje w okresie podlegającym kontroli w zakresie niewystarczającego nadzoru nad realizacją zadań przez pracowników Centrum oraz pracownicy pracujący z rodzinami.

X. Uwagi i wnioski

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

1. Zarządzeniem Starosty Nyskiego z dnia 27 grudnia 2011 r. nr 30 w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wyznaczono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie nyskim.

2. W Centrum wyodrębniono Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej wchodzący w skład Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem, co jest zgodne z art. 76 ust. 2 ustawy.
3. Działania podejmowane przez Centrum w zakresie poszukiwania miejsc w pieczy zastępczej dla małoletnich były prowadzone w sposób systematyczny, adekwatny do potrzeb oraz rzetelnie udokumentowany. Obejmowały one zarówno działania na poziomie lokalnym, jak i ogólnokrajowym.
4. Mimo podejmowanych działań, podstawowym problemem pozostaje ograniczona dostępność miejsc zarówno w pieczy rodzinnej jak i instytucjonalnej.
5. Zidentyfikowane trudności w zakresie zapewnienia miejsc w pieczy zastępczej nie wynikają z zaniedbań ze strony pracowników Centrum, lecz mają charakter systemowy i są bezpośrednio związane z ograniczoną liczbą dostępnych miejsc w istniejących formach opieki. Zasadne jest zatem podjęcie działań ukierunkowanych na rozwój instytucjonalnych form pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzinnych form opieki, które może stanowić istotne wsparcie dla obecnie funkcjonujących rozwiązań i przyczynić się do zwiększenia dostępności miejsc dla dzieci wymagających pilnego zabezpieczenia.
6. Centrum kwalifikuje osoby zgłaszające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy, na wniosek kandydata.
7. Centrum kieruje kandydatów, na ich wniosek na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy.
8. Centrum zapewnia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie kwalifikacji, a także wsparcie specjalistyczne.
9. Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na wniosek, są obejmowane wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
10. Koordynatorzy zatrudnieni w Centrum posiadają kwalifikacje określone w art. 78 ust.1 ustawy.

11. Praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie jest łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 79 ust. 3 ustawy.
12. Koordynatorzy są zatrudnieni w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy oraz umowy o świadczenie usług zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy.
13. W przypadku 1 z koordynatorów łączna liczba rodzin objętych wsparciem przekroczyła 15, co jest niezgodne z art. 77 ust. 4 ustawy.
14. Organizator tworzy możliwości podnoszenia kwalifikacji przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
15. Ośrodek podejmował współpracę z instytucjami w szczególności z sądami, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkiem adopcyjnym, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, organizacjami społecznymi, Policją.
16. Centrum dokonuje ocen okresowej sytuacji dziecka oraz ocen rodziny zastępczej na podstawie art. 128, 129 oraz 134 ustawy. Terminy ocen okresowej sytuacji dziecka były przestrzegane, zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy.
17. Do udziału w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej zapraszane były osoby i przedstawiciele instytucji zgodnie z art. 130 ust. 1 i 2 ustawy.
18. Wobec obowiązku wynikającego z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy, organizator przekazuje sprawozdanie z efektów pracy, przedstawiając je staroście i radzie powiatu.
19. Pracownicy pracujący z rodziną dokumentują na bieżąco swoich działań w zakresie wykonywania ww. pracy.
20. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przygotowywali plany pomocy dziecku, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy.
21. W 1 przypadku okres sporządzania pierwszego planu pomocy dziecku, wynosił około 6 miesięcy, co w ocenie zespołu kontrolującego budzi wątpliwość co do skuteczności pracy z dzieckiem w pierwszych miesiącach jego pobytu w pieczy zastępczej.
22. W wyniku pozbawienia władzy rodziców oraz uregulowania sytuacji prawnej małoletnich, pracownicy Centrum dokonywali zgłoszeń do procedury adopcji wobec wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, niemniej w przypadku 1 dziecka takiego zgłoszenia nie dokonano, co jest niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 5 ustawy.

23. W kilku przypadkach nie wysłuchano dziecka na etapie postępowania kwalifikacyjnego do procedury adopcji, co jest niezgodnie z art. 4a ustawy.
24. Koordynatorzy udzielali wsparcia pełnoletnim wychowankom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej, które polegało na pomocy w wypełnieniu indywidualnego programu usamodzielnienia oraz jego aktualizowaniu, monitorowaniu sytuacji, pomocy w realizacji założeń wynikających z planu, monitorowaniu oraz gromadzeniu zaświadczeń szkolnych stwierdzających kontynuowanie nauki.
25. Każdy z koordynatorów przedstawił roczne sprawozdanie z efektów pracy Dyrektorowi Centrum co jest zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy.
26. Upoważnieni pracownicy wprowadzają dane do Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej. Dane wprowadzone przez pracowników były kompletne, uzupełniane na bieżąco.

XI. Zalecenia pokontrolne.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, stosownie do art. 197d ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1. Podejmowanie skutecznych działań mających na celu przestrzeganie limitów środowisk zastępczych przypadających na jednego koordynatora, zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy.**
- 2. Niezwłoczne sporządzania planu pomocy dziecku.**
- 3. Niezwłoczne zgłoszenie dziecka do postępowania adopcyjnego oraz wdrożenie skutecznych procedur nadzoru wewnętrznego, w tym systematycznego monitorowania terminowości i kompletności zgłoszeń, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 5 ustawy.**
- 4. Zapewnienie przestrzegania obowiązku wynikającego z art. 4a ustawy poprzez ocenę możliwości wysłuchania dziecka w sprawach dotyczących przysposobienia, w przypadkach, gdy wiek i dojrzałość na to pozwalają oraz dokumentowanie wysłuchania w aktach sprawy.**
- 5. Wystąpienie do Starosty Nyskiego z prośbą o utworzenie instytucjonalnych form pieczy zastępczej celem zwiększenia dostępności miejsc dla dzieci wymagających natychmiastowego zabezpieczenia i opieki, lub zintensyfikowanie działań zmierzających do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej**

Pouczenie

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Polityki Społecznej.

Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej

Inspektor Wojewódzki

Joanna Antosz

Inspektor Wojewódzki

Daria Grabowska